

Asia: VN/27065/2023

Lausuntopyyntö ehdotuksesta poliisin tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain, rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain, rikostorjunnasta Tullissa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain sekä henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamisesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointiala Hali kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi poliisilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain, rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain, rikostorjunnasta Tullissa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain sekä henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamisesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta olemme samaa mieltä hallituksen esityksen kanssa siitä, että lainsäädäntö tietojen luovuttamisesta tulee olla selkeä ja toimintatapojen kansallisesti tulee olla yhteneväiset. Pidämme hyvänä, että poliisin, tullin tai rajavartiolaitoksen tulee olla aloitteellinen tietojen pyytämisessä, eikä sosiaali- ja terveydenhuollolla ole oma-aloitteista tietojen ilmoittamisen mahdollisuutta.

Tiedot, joita sosiaali- ja terveydenhuollossa syntyy, ovat luonteeltaan erityisen arkaluontoisia. Siksi pidämme hyvänä, että nyt esitetyt muutokset rajautuvat vain läsnäolotietoon rajattuna ajan hetkenä, eivät laajemmin potilas- tai asiakastietoihin, ja että tietojen luovuttajalla on mahdollisuus jättää ilmoittamatta esimerkiksi erikoisala, jonka hoitoa henkilö on saanut.

Kiinnitämme kuitenkin huomioita siihen, että tietojen luovuttaminen sote-järjestelmästä on periaatteellisella tasolla varsin merkittävä kysymys. Näin ollen toivoisimme, että lainvalmistelun seuraavassa vaiheessa kiinnitetään vielä erityistä huomiota esitettyyn lisäykseen poliisilain 4 luvun 5 § Tietojen saanti sosiaali- ja terveydenhuollosta sisältöön ja vastaaviin lisäyksiin muissa laeissa.

Esimerkiksi toiseen potilaaseen tai henkilökuntaan kohdistuvien rikosten selvittäminen on melko kiistanaton peruste tiedon luovuttamiselle. Mutta jos tiedon luovuttamisen kynnys on laajemmin rikoksissa, joista ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta ja laissa erikseen mainitut rikokset, on nähdäksemme merkittävä riski sille, että tämä lakimuutos voi vaarantaa joidenkin henkilöiden hakeutumisen hoitoon. Tällöin henkilö ei tarpeesta huolimatta uskalla hakeutua palveluiden piiriin, tai palveluihin hakeutuminen ainakin viivästyy aiheuttaen haittaa henkilön terveydelle.

Toivomme, että tämä lainkohta tarkastellaan vielä huolellisesti jatkovalmistelussa huomioiden sen varsin merkittävä periaatteellinen sisältö.

Liittyen tietojen luovuttamiseen edellä kuvatuissa tilanteissa kiinnitämme huomioita siihen, että varsinkin yksityisen terveydenhuollon ammatinharjoittajamalliin voi liittyä epäselvyyksiä tässä laissa tarkoitettavasta tiedon luovuttajasta. Lainsäädännön tulee olla selkeää sen osalta, kenellä on oikeus luovuttaa tietoja. Tämä osa lainsäädännöstä tulee myös valmistella huolellisesti yhteistyössä alan toimijoiden kanssa, jotta lopullinen lainsäädäntö on tarkoituksenmukainen niin viranomaisten, yritysten kuin yksittäisten ammatinharjoittajien näkökulmasta.

Lakiesityksessä esitetään säädettäväksi myös tietojen luovuttamisesta kriittisen infrastruktuurin toimijoille. Kriittisen infrastruktuurin toimijoiden määritelmä on lain yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta mukaisesti kriittisiksi tunnistetut toimijat. Tämän lain mukaista toimijoiden tunnistamista ei ole vielä tehty, mutta on mahdollista, että tämä organisaatioiden joukko on jää varsin pieneksi. Huomioiden monesti varsin laajat alihankintaverkostot, pidämme mahdollisena, että tämä määritelmä osoittautuu riittämättömäksi. Tämän vuoksi voisi olla tarkoituksenmukaisempaa määritellä kriittisiksi toimijoiksi esimerkiksi NIS2 sääntelyn mukaiset toimijat tai Huoltovarmuusorganisaation määrittelemät kriittiset toimijat. Pidämme tätä lisäystä lainsäädäntöön joka tapauksessa muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi perusteltuna.

Suhonen Henry
Hyvinvointiala HALI ry